

ایلام، قطب جدید صنعت نفت کشور

استان ایلام با توجه به مزیت های مناسب و ذخایر نفت و گاز و پتروشیمی به قطب جدید صنعت نفت کشور تبدیل می شود .

روند رو به رشد اقتصاد جهانی، افزایش تقاضای انرژی، نقش کلیدی نفت و گاز در رشد و توسعه صنایع و همچنین ارتقای دانش بشری در جهت استفاده بهینه از امکانات طبیعی، توجه بیش از پیش به نقش مسلط نفت و گاز را غیر قابل اجتناب می سازد. بر اساس پیش بینی های به عمل آمده، نیاز به نفت طی ۲۰ سال آینده به بیش از دو برابر افزایش خواهد یافت و گاز طبیعی به عنوان سوخت منتخب قرن حاضر، از جایگاه ویژه ای در سبد انرژی برخوردار خواهد شده و کشورهای نفت خیز خلیج فارس، بیش از نیمی از تقاضای جهانی را تأمین خواهند کرد .

استان ایلام با وجود داشتن ذخایر عظیم نفت و گاز (۸٪ منابع نفتی و ۱۱٪ منابع و ذخایرگازی کشور) و دارا بودن میادین مشترک نفتی با کشور عراق از جمله میدان آذر- چنگوله و پتانسیلهای فراوان پتروشیمی و پالایشگاهی همچنان توسعه نیافته و غیر صنعتی است. تا حدود ۱۰ سال پیش مزیت نسبی استان ایلام کشاورزی و دامپروری بود ولی در زمانی که بحث اکتشاف میادین نفت و گاز به نتیجه رسید مزیت نسبی استان نیز به نفت و گاز تغییر کرد. اکنون نفت و گاز استان باید از حالت بالقوه به فعلیت برسد یعنی برای استحصال و بهره برداری از این منابع و ذخایر عظیم ضروریست : پالایشگاه گاز توسعه یابد، پالایشگاه نفت و مجتمع پتروشیمی و دهها کارخانه پایین دست ایجاد شود که ره آورد این مهم تولید ثروت ، ایجاد اشتغال پایدار برای استان است. ظرفیت تولید روزانه شرکت بهره برداری نفت و گاز غرب هم اکنون ۱۶۵ هزار بشکه نفت خام و هفت میلیون متر مکعب گاز و بر اساس برنامه چشم انداز ۱۰ ساله تولید روزانه ۴۴۰ هزار بشکه نفت و ۱۵ میلیون متر مکعب گاز پیش بینی شده است وجود حدود ۹۰ درصد منابع نفت و گاز غرب کشور (شامل استانهای ایلام - کرمانشاه - لرستان و قم) در استان ایلام و فعالیت میدان های مشترک

با کشور عراق، موقعیتی خاص و استراتژیک را در این منطقه ایجاد کرده است. در حوزه میدین آذر و چنگوله که دو میدان تحت توسعه شرکت ملی نفت است ۶/۱ میلیارد بشکه ذخیره نفت وجود دارد.

پالایشگاه گاز استان - پتانسیل و مزیت‌های آن

پالایشگاه گاز ایلام به منظور پالایش گاز میدین گازی تنگ بیجار و کمان کوه واقع در استان ایلام در سال ۱۳۸۶ به بهره برداری و تولید رسید.

تاکنون حدود ۴۰۰ میلیارد تومن در آن سرمایه گذاری شده، باهدف تقویت خط لوله گازی غرب کشور و تامین خوراک مجتمع پتروشیمی استان ایجاد و یکی از پروژه های بزرگ گازی کشور بشمار می رود تولیدات پالایشگاه ۵/۶ میلیون مترمکعب متان و ۳۵۰ تن اتان، گوگرد، گاز مایع و میعانات گازی است. هم اکنون روزانه ۶/۸ میلیون متر مکعب گاز پالایش می کند.

مسولان ذیربط بر توسعه و ایجاد فاز دوم پالایشگاه گاز استان مصمم هستند اما بدلیل نبود اعتبارات مصوب این امر محقق نشده است

پالایشگاه گاز ایلام ظرفیت و پتانسیل ایجاد - تامین و ساپورت خوراک چندین مجتمع پتروشیمی همانند مجتمع فعلی استان در منطقه چوار را دارد.

مجتمع پتروشیمی استان - پتانسیل و مزیت‌های آن

با احداث پالایشگاه گاز ایلام به منظور پالایش گاز میدین گازی تنگ بیجار و کمان کوه واقع در استان ایلام، طرح مجتمع پتروشیمی ایلام جهت استفاده از محصولات اتان، و میعانات گازی C3+، C5 این پالایشگاه، پس از مطالعات اقتصادی در تاریخ ۱۳۸۱/۶/۱۰ در شورای عالی اقتصاد به تصویب رسید و مراحل احداث مجتمع در زمینی به وسعت ۱۲۲ هکتار در بخش چوار و به فاصله ۱۸ کیلومتری شمال غربی شهرستان ایلام احداث شد این مجتمع از نوع سهامی خاص بوده و تابعیت آن ایرانی است.

متأسفانه در سالهای اخیر وبدلیل سوءمدیریتها مراحل بهره برداری از فاز اول آن (پلی اتیلن سنگین) به تاخیر افتاد از اینرو مسئولان این شرکت مجبور شدند بخشی از تولیدات پالایشگاه گاز ایلام از جمله گاز اتان و میعانات گازی پالایشگاه را که جزو محصولات ناخواسته پالایشگاه است بسوزانند یا به صورت کامیون صادر کنند که صدور این نوع محصولات به صورت جاده ای نیز مشکلات فراوانی به وجود آورده است. تا اینکه با آغاز بکار دولت (یازدهم) روند راه اندازی واحد پلی اتیلن سنگین آن با حضور متخصصین داخلی وخارجی سرعت بخشیده ودر حال پیش راه اندازی و چکاپ نهایی است.

مجتمع پتروشیمی دارای دو فاز است فاز اول پلی اتیلن سنگین که با ظرفیت ۳۰۰ هزار تن است و در حال بهره برداری است. وفاز دوم در حال تجهیز است

فاز اول به محض تامین خوراک از طریق خط لوله اتیلن سراسری از عسلویه شروع بکار می کند . خط لوله پلی لئیلن غرب با یک انشعاب ۱۳۲ کیلومتری به پتروشیمی ایلام رسیده و آخرین مراحل ساخت را طی میکند. این انشعاب خوراک موردنظر واحد پلی اتیلن سنگین را تامین خواهد کرد. مجتمع پتروشیمی شامل پروژه های الفین- پلی اتیلن سنگین- خط لوله- سرویسهای جانبی همچو یوتیلیتی - افساید- برق - گاز - شیرین سازی خوراک است.

منابع مالی این مجتمع ازسوی سرمایه گذاران و بانکها تامین شده است و برنامه بهره برداری از فازهای ۲ و ۳ در دست اقدام است.

مزبتهای پالایشگاه گاز و پتروشیمی استان در ایجاد شهرکها وصنایع پایین دستی

پالایشگاه گاز ایلام یکی از پالایشگاههای بزرگ گازی منطقه است که پتانسیل و ظرفیت تامین خوراک حداقل ۴ پروژه مشابه پتروشیمی ایلام را دارد لذا ضرورت دارد با تدابیر و برنامه های کوتاه مدت و جهشی و هماهنگی و مشارکت بخش خصوصی و تشویق سرمایه گذاران بخش خصوصی شامل سرمایه گذاران بومی ، غیر بومی و حتی خارجی نسبت به احداث مجتمع های پتروشیمی دیگر در کنار پالایشگاه گاز ایلام

اقدام کرد چرا که از یک سو با فرآوری تولیدات صنایع در کنترل آمار فزاینده بیکاران و اشتغال‌زایی نقش قابل توجهی ایفا می‌کند و از سویی دیگر ارزش افزوده ناشی از این فرآوری، به اقتصاد ملی کشور یاری رسانده و همزمان به احیاء بخش‌های اقتصادی همچون کشاورزی، خدمات ساختمان و اقتصاد عمومی نقش مهمی در ایجاد اشتغال در استان خواهد داشت و استفاده بهینه از محصولات تولیدی پالایشگاه گاز و تبدیل آن به محصولات ارزشمند پتروشیمیایی با ارزش افزوده بیشتر- ایجاد صنایع پایین‌دستی در منطقه و رونق اقتصادی استان- افزایش خدمات جانبی در سطح منطقه (با توجه به ماهیت واحدهای پتروشیمی) را در پی دارد.

مهدی شجاع

کارشناس علوم اجتماعی - پژوهشگر